

Sammanfattning av väljarundersökningen - och förslag

Lärarnas Riksförbund har låtit undersökningsföretaget Exquiro genomföra 3 000 telefonintervjuer om väljarnas åsikter i olika skolpolitiska frågor. Resultatet är att det råder en stor enighet bland väljarna i frågor där politikerna ofta står långt ifrån varandra. Undersökningen visar att politiker både till höger och vänster delvis är i otakt med sina väljare.

- Trots att skollagen slår fast att all utbildning i Sverige ska vara likvärdig så tror 89 procent av väljarna att alla elever inte får en likvärdig utbildning i Sverige.
- 51 procent anser att likvärdigheten skulle förbättras om statens ansvarstagande för skolan ökade.
- 43 procent vill antingen ha en statlig skola eller en statlig skola med fristående alternativ. 49 procent vill antingen ha en kommunal skola eller en kommunal skola med fristående skolor som alternativ.
- 73 procent anser att staten bör finansiera skolan. Endast 28 procent anser att kommunerna ska kvarstå som huvudfinansiärer för skolan.
- 60 procent anser att fristående skolor har en positiv inverkan på det svenska utbildningssystemet.
- 54 procent anser att vinsten inom fristående skolor ska återinvesteras i skolan. 29 procent anser att vinsten ska återbetalas till kommunen. Endast 13 procent anser att ägarna själva ska bestämma hur vinsten ska disponeras. Mönstret består oavsett vilket politiskt parti som väljarna sympatiserar med.
- 67 procent av väljarna anser att betyg ska sättas i årskurs 6 eller tidigare. Endast 9 procent anser att betyg över huvud taget inte bör sättas i grundskolan.
- 68 procent tror att nationella prov har en positiv effekt på elevers kunskapsutveckling. Endast 4 procent tror att det har en negativ effekt.
- 37 procent av väljarna anger att skolfrågan skulle kunna vara avgörande vid val av politiskt parti vid nästa val.
- 31 procent av väljarna anser att vänsterblocket har den bästa politiken när det gäller skolan. Motsvarande stöd för högerblocket är 41 procent.
- 68 procent tror att lågkonjunkturen kommer att medföra minskade resurser till skolan.

Med anledning av undersökningen föreslår Lärarnas Riksförbund följande:

- Ett förändrat huvudmannaskap för den svenska skolan
- Undersökningen visar på att det finns ett brett stöd i valmanskåren för ett ändrat huvudmannaskap. Lärarnas Riksförbund anser att kommunaliseringen av skolan var ett stort misstag och kräver att regeringen omgående utreder konsekvenserna. I den utredning som bör tillsättas bör även friskolereformen utvärderas.

Lärarnas Riksförbund vill se nytt modernt huvudmannaskap för skolan, där staten sätter upp mål och tar ett huvudansvar för finansieringen av skolan. Via tydliga styrdokument ska skolans uppdrag riktas till lärare, rektorer och elever. Uppdraget riktas lika till kommunala och fristående skolor och finansiering sker på lika villkor med statliga medel. Förbundet anser att kommunerna kommer att få en samordnad roll på lokal nivå. Målet är att det förändrade huvudmannaskapet ska leda till en betydligt mer likvärdig skola än dagens. Förbundets uppfattning är att denna skola kommer att upplevas som positiv för lärare, elever och rektorer i såväl de fristående skolorna som i de kommunala skolorna.

- **Förändrade villkor för de fristående skolorna**

Lärarnas Riksförbund anser att det är dags att skapa hållbara villkor för de fristående skolorna.

Effekterna av 1990-talets friskolereform lämnar mycket i övrigt att önska. Det är exempelvis helt oacceptabelt att de fristående skolorna inte behövde anställa behöriga lärare förrän i juli 2002. Förbundet vill en gång för alla slå fast att ett friskolesystem som är utformat på rätt sätt i grunden är något positivt. Denna positiva hållning återfinns även bland väljarna.

För att skapa ett hållbart system krävs att de fristående skolorna på samma sätt som de offentliga skolorna ska följa samma regelverk. De resurser som finns i systemet ska i första hand användas till att höja kvaliteten i skolorna och inte till stora vinstuttag. Förbundet kan med glädje konstatera att det finns en kraftfull majoritet, oavsett politisk färg som anser att vinsten inom fristående skolor antingen ska återinvesteras i skolorna eller återföras till skattebetalarna.

- **Skapa hållbara reformer för skolan**

Väljarna är överens. Förbundets undersökning visar på en stor samsyn i avgörande frågor för skolan. Denna samsyn borde återfinnas hos politikerna. Väljarna vill öka statens ansvarstagande, införa betyg tidigare, är positiva till nationella prov och till fristående skolor. En förutsättning för att lärarna ska lyckas med sitt uppdrag är att det skapas hållbara och kunskapsorienterade reformer inom skolan. Det är uppenbart att det finns ett stöd för att skapa hållbara reformer för skolan.

Valet 2010 närmar sig nu snabbt och Lärarnas Riksförbund vill få tydliga besked från de båda blocken i synen på skolan och dess uppdrag. Kommer den borgerliga alliansens reformer att bestå över valet, även efter ett maktskifte, eller är det fråga om en helt annan skolpolitik som vänsterblocket vill driva? Det behöver även klargöras vilken väg som Alliansen avser att välja efter en eventuell seger 2010. Detta gäller inte minst frågan om ett förändrat huvudmannaskap?

Nästan 40 procent anser att skolfrågan kan vara avgörande i valet av politiskt parti vid nästa val.

Skolan kan med andra ord vara helt avgörande för vilka politiska partier som går vinnande ur nästa val. Det är ingen slump att väljarna

fäster sådan vikt vid skolfrågan. Vi i förbundet, likt väljarkåren, inser att det endast är med en skola av hög kvalitet som det både på kort och lång sikt går att skapa ett välstånd i Sverige. Ett litet land behöver stora kunskaper - är mer än någonsin en sanning. Inte minst bilindustrins kris i Västsverige vittnar om detta.

• Varsel och uppsägningar av lärare

Lärarnas Riksförbund har tidigare visat att kommuner i stor utsträckning varslar lärare och att dessa varsel i högre utsträckning än tidigare leder till uppsägningar. I 75 procent av kommunerna ser de ekonomiska framtidsutsikterna dåliga eller mycket dåliga ut. Det är troligt att trenden kommer att förstärkas genom det sviktande skatteunderlaget i kommunerna under 2010. Förbundet kan visa att även väljarna känner en stor oro för att den kommande lågkonjunkturen kommer att drabba skolan negativt.

Skolverket har konstaterat att svenska elever har haft en negativ kunskapsutveckling i läsförståelse, matematik och naturkunskap. Lärarnas Riksförbund tror att ett flertal av de reformer som nu genomförs på sikt kommer att leda till att vända denna negativa trend. De vällovliga ansatserna i reformerna kan dock kullkastas av massuppsägningar i industri- och finanskrisernas kölvatten.

Förbundet anser att det är djupt problematiskt att paradigmskiftet inom den svenska skolan kommer att genomföras samtidigt som kommunerna genomför stora besparingar. Staten måste följa och analysera den ekonomiska händelseutvecklingen mycket noggrant för att sedan via statsbudgeten specialdestinera resurser för att säkerställa att det finns tillräckligt med lärare för att upprätthålla kvaliteten inom skolan.